N°. 309. **DE GRONDWET.** 1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels. . . . . . . **ƒ 1.00.**
Voor elken regel meer. . . . . **〃 0.15.**
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van **ƒ 1**, het zegelregt daaronder begrepen.

DINGSDAG 23 MEI.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten **M. Schooneveld en Zoon**, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven **franco** aan het Bureau **De Grondwet.**
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . **ƒ 4.50.**
Voor de overige steden des Rijks . . . . **〃 5.50.**

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement **ƒ 70**, Ned. Cour.

Voor de verkiezing van een Lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bevelen wij onze medekiezers aan den heer

Jhr. J. P. Cornets de Groot van Kraaijenburg.

Wat is de rigting, wat het stelsel der Regering?

II.

> Woorden doen hier niets af; sierlijke magtspreuken, duistere redeneringen of schoone redevoeringen zijn ijdele klanken: *men moet den boom aan zijne vruchten kennen.*
>
> WANORDE, Een woord aan Mr. Dirk Donker Curtius, bl. 24.

De zeven hoofdpunten, die geacht moeten worden het programma uit te maken van de tegenwoordige Regering, kunnen tot drie worden teruggebragt: zij zijn, 1o. eene beschuldiging tegen het afgetreden Ministerie, 2o. eene nieuwe leer van ministeriële verantwoordelijkheid, 3o. eene tegenovergestelde rigting.

Het eerste punt is in weinige woorden te behandelen. Het was de grootste hefboom voor de verkiezingen van het vorige jaar; want men zag in elken constitutionneel een medepligtige aan het wanbestuur, dat door de Regering aan hare voorgangster werd verweten! Wat is sedert van die reeks beschuldigingen gebleken? Ten aanzien van het hoofdstuk der Godsdienst is geenerlei verandering gekomen, dan alleen dat eene wet, voor de leus, is tot stand gebragt, waarvan de negatieve kracht zoozeer erkend is, dat de eenige positieve bepaling (het dragen van de geestelijke kleeding) voor het oog des Konings zelven schijnt niet te worden nageleefd. Het Koninklijk Besluit van 13 Januarij, waardoor op nieuw is getracht de koloniën en haar beheer met den sluijer des geheims te overtrekken en de verkeerdheden, die er gepleegd worden, om den wille van personen, aan de openbare beoordeeling te onttrekken, heeft ons een bewijs gegeven van hetgeen *deze* Regering begrijpt onder *mildere toepassing* van de Grondwet, dan die der vorige Regering. Van dezelfde mildere toepassing moet gewis getuigen het voorstel o. a. om de vrijheid van drukpers in Indië ten eenemale op te heffen en daaraan zoodanige bepalingen, ten aanzien van Nederland, te verbinden, dat in de afdeelingen der Kamer is verklaard [illegible] deze poging beschouwt als een zijdelingsche [illegible] van de vrijheid van drukpers, bij art. 8 der Grondwet verleend. 't Is waar, dat de Regering soms op zonderlinge wijs de bestaande wetten uitlegt; want zoo verwijzen wij o. a. naar de ministeriële circulaire van 28 April 1853 en naar het besluit van 17 April jl., waar gewigtige bepalingen van de Gemeentewet, in strijd met hare bedoelingen, worden uitgelegd; maar daarentegen is de Minister van Binnenlandsche Zaken herhaaldelijk in de Tweede Kamer opgetreden als de warme verdediger van gemeente-, kies- en provinciale wetten, die door hem, als mede-onderteekenaar van het programma van 26 April, afgekeurd waren; en duidelijk heeft hij verklaard in die wetten geene verandering te zullen voorstellen. Wat meer is, een der hoofdbeginselen van de gemeentewet, waartegen zich de krachtigste tegenstand openbaarde, *het [illegible]stelsel*, wordt door de Regering, blijkens de [illegible] van 7 Mei jl. met zoo veel kracht en ijver [illegible]oorgedreven, dat met het onthouden van de den [illegible] tot heffing van belastingen is bedreigd geworden. [illegible] de armenwet betreft, zij is eene verminkte copie van het ontwerp der vorige Regering: de hoofdbeginselen, de beperking der onafhankelijkhid van de diaconien en de burgerlijke armenzorg, zijn behouden gebleven, alleen met het onderscheid dat nu nog alle latitude voor dit behoud *van de misbruiken* is gelaten en dat het vorig ontwerp zich beriep op de Grondwet en de tegenwoordige Regering *op een algemeen politieregt*, zoo onbestemd en zoo onbeperkt in zijn wil en in zijne eischen, dat de Minister van Justitie eenmaal verklaarde „zelfs niet te weten, wat het regelen van de politie bij de wet beteekende„! Tegen de armenwet zijn dan ook dezelfde beschuldigingen aangeheven als tegen die van THORBECKE, en wanneer we, des ondanks, die wet zullen zien aannemen: het zal zijn, omdat het transigeren en het niets weigeren aan de regering de taak schijnt te zijn van de meerderheid *dezer* Kamer. We zien dus ook hier de Regering geenerlei rigting, geenerlei stelsel volgen. Onbekwaam om te scheppen, tracht zij hier en daar slechts door concessie zich vrienden te verschaffen; maar hinkt bij elk onderwerp op twee gedachten, en is daarbij, zeker haars ondanks, gedwongen telkens hulde te brengen aan hetgeen, onder haar voorgangster, is tot stand gekomen. Zietdaar de vruchten van de acte van beschuldiging in het programma van 26 April!

Als van zelf komen we hier tot het tweede punt: de zonderlinge leer der ministeriële verantwoordelijkheid. Menig artikel hebben wij over dit onderwerp geleverd en het zal dus onnoodig zijn op nieuw de onhoudbaarheid van de nieuwe, beginsellooze theorie des Ministers van Justitie in het licht te stellen. Laat ons slechts nagaan wat de vruchten zijn geweest van het in practijk brengen dezer theorie, en men zal ontwaren, dat daardoor de eenheid en kracht gebroken zijn van een *Ministerie*, zoo wenschelijk en onmisbaar in een constitutionneel gouvernement. Men zal zien, dat die leer eenvoudig daarop nederkomt, dat men den naam des Konings vooropzet, om zich daarachter te verschuilen en zoo doende de ministeriële verantwoordelijkheid als niet in de Grondwet geschreven te doen beschouwen.

De heer VAN HALL was de eerste, die de theorie in practijk bragt, toen de heer DOMMER VAN POLDERSVELDT inlichtingen vroeg omtrent de redenen, waarom genoemde Minister tijdelijk Minister voor de Roomsch Catholijke Eeredienst was geworden. „De *Koning* benoemt zijne Ministers naar welgevallen, en *de Ministers* behoeven zich daarvoor niet te verantwoorden„ — zietdaar het antwoord. Hier werd de kracht van art. 73 der Grondwet geheel vernietigd en inderdaad de heilzame bepaling van het *contraseign* verlaagd tot hetgeen waartoe WILLEM I ook zijn palfrenier bekwaam achtte. Bij de Grondwetsherziening werd door de Regering (o. a. Mr. D. Donker Curtius) verklaard, dat art. 73 het volgende bedoelt: „geen besluit of geene beschikking des Konings „heeft *verbindende* kracht, tenzij zoodanig besluit of „zoodanige beschikking voorzien zij van de mede-onder„teekening van een *verantwoordelijk* hoofd van een „ministerieel departement.„ *Alle* besluiten worden door den Koning, krachtens zijne grondwettige bevoegdheid, genomen, evenzeer als de benoeming plaats heeft van de Ministers; maar waarop zal het eindelijk uitloopen, wanneer de Ministers zich schuilen *achter* den Koning en zeggen: „de *Koning* heeft het gedaan; wij Ministers hebben slechts onze handteekeningen daarnevens gevoegd?„ Reeds nu kan men gissen, waarop dat heillooze stelsel eindelijk zou uitloopen. Men herinnere zich slechts, hoe de heer LIGHTENVELT in de Eerste Kamer zich van eene interpellatie op gelijke wijs wist af te maken; hoe de heer VAN HALL het waardige en alom vereerde lid der Eerste Kamer, den heer VAN RIJCKEVORSEL, op onheuschen toon antwoordde, toen deze, 's lands belangen in het oog houdende, eenige inlichtingen omtrent handel en scheepvaart verlangde. Men herinnere zich, hoe de Minister van Binnenlandsche Zaken reeds een stap nader heeft gedaan, om aan de ministeriële verantwoordelijkheid nog minder vat te geven, door aan de Kamer het regt te ontzeggen tot beoordeeling van des Ministers gevoelen over den zin en de uitvoering eener wet! Men herinnere zich eindelijk, hoe de Minister van Koloniën nog een stap verder is gegaan, en *alle* inlichting heeft geweigerd, zonder zich zelfs te verwaardigen de exceptie in te roepen, welke de Grondwet hem aan de hand gaf! Deze weinige voorbeelden zijn voldoende, om de algemeene aandacht met ernst op dit punt te vestigen, dat als hoeksteen van onze Staatsinrigting kan beschouwd worden; want wáár eene Regering de ministeriële verantwoordelijkheid tracht illusoir te maken, waar de meerderheid eener Kamer zoodanig streven door hare votums in de hand werkt, daar wordt de grondslag onttrokken aan het gebouw, waarop de regten en vrijheden des Volks zijn verrezen; en eindelijk treedt, ongevoelig, willekeur in de plaats van regt. Wij zullen dan zien gebeuren, waarvoor de heer STORM reeds in November jl. heeft gewaarschuwd: de vernietiging van de vrijheid en van de heilzame kracht der Volksvertegenwoordiging. „Indien de naam „des Konings wordt op den voorgrond gesteld bij „hetgeen de Ministers hier inbrengen, wanneer de „naam des Konings hier wordt ingeroepen, om aan „de stellingen, door de Ministers verdedigd, kracht „bij te zetten, dan is het met alle vrijheid van dis„cussie in deze vergadering gedaan: dan kunnen wij „weldra den tijd beleven, dat door een der Ministers, „even als in vorige eeuwen, in de tijden van de meest „absolute monarchiën, door een der Ministers, den heer „VAN HALL bijv., een *lit de justice* wordt belegd, en in „plaats dat thans de verschillende hoofdstukken van „het butget in overweging worden gegeven, hij de „goekeuring van de begrooting, door deze Kamer, *in* „*naam des Konings*, zal komen eischen.„

Thans komen wij tot het derde punt: *de tegenovergestelde rigting*. Wat deze beteekent blijkt bijkans voldoende uit al hetgeen wij in herinnering hebben gebragt. Ze beteekent *geenerlei rigting*, *geenerlei stelsel*, drijven op goed geluk af, laveren tegen den stroom in. Eene zamenvoeging tot een Ministerie van personen, die altijd vierkant met elkander in strijd waren; onophoudelijke wisseling van personen en omkeering van denkbeelden, hetgeen men zoo juist heeft genoemd „verandering van decoratiën„; verloochening van vroeger gehuldigde beginselen; transactie; ontduiking van de ministeriële verantwoordelijkheid; een hooge toon ten aanzien van handelingen van anderen, maar eigen magteloosheid; veel spreken en niets doen. Het rondgebazuinde beginsel „*wij* zullen den Koning eeren„ is, gedurende het geheele bestaan van deze Regering, uit één enkel feit openbaar geworden, daarin bestaande, dat door *deze* Regering aan den Koning *ontzegd* is de bevoegdheid, om tusschen beide te komen, wanneer, in een gegeven geval, door bestuur van gemeente of gewest, willekeur of onregt, wordt gepleegd. Bij deze *beperking van het koninklijk gezag* gaat tevens gepaard de handhaving van een beginsel, onbestaanbaar met een wel geordenden staat, waar orde, regt en billijkheid moeten worden geëerbiedigd en gehandhaafd.

De tegenovergestelde rigting wordt blijkbaar tevens uit de gedurige vermeerdering van uitgaven; uit het bestrijden van elken maatregel om het volk te verligten; uit het begunstigen van familie en vrienden; uit het zoo dikwerf doen opvolgen van vader op zoon; uit de bescherming van de eene industrie boven de andere; uit de onmatige uitbreiding der pensioenen; uit eene „onzedelijke„ conversie-wet; uit het aanbieden van fictive begrootingen.

De stelselloosheid blijkt ook uit de poging, om jaarlijks meer dan een millioen *meer* te doen uitgeven voor het Departement van Oorlog; en als reden daarvoor wordt eene *tijdelijke* oorzaak, de verwikkelingen in Europa, opgegeven. Diezelfde verwikkelingen nopen de Regering, om de afschaffing van belastingen te bestrijden; maar daarentegen eene conversiewet aan te bieden, omdat zij des te meer kans heeft van welslagen, naarmate de prijs der effecten zal dalen; en die wet wordt later door diezelfde Regering *ingetrokken*, *omdat* de effecten zoo gedaald zijn en Europa in verwikkelingen is geraakt!!

De tegenovergestelde rigting is ook de rigting van

niets te doen. Wij hebben het hooren verklaren, dat de Regering geene algemeene wetten van organisatie zal aanbieden, omdat *„het zoo moeijelijk is"*; omdat wij *„nog niet op de hoogte zijn."* Daarentegen zal „lapwerk" geleverd worden: hier een lap, dàar een lap, en het zamenstel zal nog wel wat uithouden. De Minister van Justitie heeft dat met zoo vele woorden te kennen gegeven, en waar de nood al te zeer dringt, waar men, met lappen, zoo goedschiks niet kan afkomen, daar worden commissiën benoemd, om het werk te doen wat het werk is van de Ministers en waarvoor zij elk *f* 12,000 jaarlijks uit de schatkist trekken. Eene commissie voor de regterlijke organisatie; eene commissie voor de emancipatie der slaven, eene commissie voor de wetgeving op de visscherijen.... en zoo wordt *veel* gepraat en *niets* gedaan.

De onbekwaamheid eindelijk is een hoofdelement van de tegenovergestelde rigting. De Regering heeft bijkans geen enkelen maatregel weten tot stand te brengen; en het weinige dat gedaan is, werd als het ware uit de handen der regering genomen, en door de kamer bewerkt. Wij komen hierop later in bijzonheden terug; maar in verband met eene *beschuldiging* en van eene *stelling* dezer regering moeten we toch het volgende constateren. Aan het vorige ministerie is verweten, dat het in zijne voordragten van wet amendementen toeliet, die deze voordragten geheel van beginsel deden veranderen; nooit, ook niet na onze herhaalde opvordering, is daarvan eenig bewijs geleverd. De stelling van *deze* Regering was daarenboven „waar het „maatregelen geldt, die het Ministerie begrijpt te moe„ten voorstellen en verdedigen in het belang van het „Vaderland, zal *dit Ministerie*, zoo God het kracht „geeft, zijne stelling weten te handhaven." Welnu? De zoogenaamde kerkwet is van het eerste tot het laatste artikel veranderd, gewijzigd, hervormd van beginsel, strekking en inhoud. Het hoofdbeginsel van de wet tot verhooging der uitgaven voor het dep. van oorlog is, op voorstel van den heer THORBECKE, uit de wet geligt: van een blijvenden maatregel is zij eene *tijdelijke* geworden. Bij de wet, houdende toekenning van pensioen aan mindere geëmploijeerden bij Marine en Oorlog, is gebleken, dat de Ministers zelven de wet niet begrepen, die zij hadden voorgedragen, en eerst na hun tijd tot betere studie en meer overleg gegeven te hebben, werd zij, met aanmerkelijke wijzigingen aangenomen. De Indische muntwet, eindelijk, is eigenlijk door den heer VAN BOSSE, staande de zitting, vervaardigd, en wij hebben daar, onder anderen, gezien, hoe de Minister van Koloniën, eene bevoegdheid, die hij straks nog alleen aan den Koning toekende en zich daartoe op een Grondwets-artikel beriep, gewillig overliet aan de Wetgevende Magt!

Het eenige ontwerp, waarbij de Regering hare stelling „handhaafde" was dat op de inkwartieringen. Ieder herinnert zich nog de zonderlinge, wanhopige verdediging daarvan door den Minister van Justitie, en de *handhaving van de stelling der Regering* liep uit op de *intrekking*; zoodat een onderwerp, dat die regering voorstelde als in het belang des Lands onvermijdelijk en dringend regeling behoevende, *ongeregeld* blijft, omdat *zij* er niet toe in staat schijnt, en toch ongaarne aan anderen daartoe hare plaats inruimt.

Wij eindigen. Slechts *feiten* hebben wij opgegeven. De Natie moge onderzoeken, in hoe ver het belang des Lands bevorderd is door eene dergelijke „tegenovergestelde rigting".

De *Kerkelijke Courant* laat zich over de Armenwet aldus uit:

„Of 't aan ons ligt, of aan de *Memorie van beantwoording der „Regering op het verslag der Tweede Kamer betreffende het „Wets-ontwerp op het Armbestuur*, wij beslissen het niet, maar „komen er rond voorruit, dat wij weinig beantwoording vonden „van gemaakte aanmerkingen, in zooverre men onder de beant„woording ook opheffing, althans voor een gedeelte, van de in„gebragte zwarigheden verwachten mag. De regering heeft van „de aanmerkingen in het verslag der rapporteurs kennis genomen „en meer ook niet. *'t Doet ons leed. De Armenwet zooals zij „daar ligt, is niet aannemelijk*; wij hadden haar liever door „het gemeen overlegd gewijzigd, dan door de publieke discussiën „geamendeerd gezien. Het laatste heeft er altijd iets van, of „men toegeeft uit vreeze, omdat men niet anders kan. Het „Ministerie wordt *nu*, door de openbare behandeling der Armen„wet, op een zeer moeijelijk terrein gebragt, waar wij het de „overwinning niet durven en niet mogen wenschen. *Was dan de „stem der Kerk, die zoo luide gesproken heeft, geene opmerk„zaamheid waardig?* Wij denken bij dat zeggen, zelfs in de „verte niet aan het verwijt, dat men der kerkelijken er van maakt, „dat zij hunnen invloed hebben gebruikt bij de Aprils-beweging „en dus hebben medegewerkt, dat een ander ministerie het „ministerie Thorbecke verving, zoodat het ministerie van Hall „meer verpligt zou zijn de stem der Kerk te hooren; wij zijn „overtuigd, dat de Kerk zonder ministeriële gunst of gratie, „regt op hare volkomen vrije armen-verzorging heeft, en de „Kerk heeft die niet vrij, wanneer het Ministerie, om welke „reden dan ook, eenig gezag daarover oefent."

Wij eerbiedigen elk gevoelen, waarmede wij ons niet kunnen vereenigen. Wij stonden niet aan de zijde van hen, die in de vorige wetsontwerpen dwang, ondragelijken dwang zagen ten aanzien van de Kerk en er een element in vonden voor de April-beweging. Maar wat we hoogelijk afkeuren en wat *de Kerkelijke Courant* en andere protestantsche bladen, die op de verkiezingen in Mei 1853 hebben gewerkt met ons zullen moeten veroordeelen, is de flaauwheid en karakterloosheid, waarmede nu, bij de beraadslagingen over de armenwet, de regten der Kerk, *in den zin onzer tegenstanders bedoeld*, worden behartigd, verdedigd en gehandhaafd. *Men zwijgt* en stemt *voor* artikelen, die de kerkelijken hebben bestreden als den dwang in zich bevattende,

Bijv. op artt. 7, 10 en 20 stemden *voor*: de HH. Schuurbeque Boeije, Taets van Amerongen, Hoekwater, Sleeswijk Vening, Stolte, de Brauw, de Kempenaer, Sander, Bieruma Oosting, Gevers van Endegeest, van Rappard, Engelen, Schimmelpenninck van der Oije enz. Zijn het niet allen mannen van de protestantsche kerkelijke partij?

De leden der anti-revolutionaire partij zijn, onzes inziens, meer consequent *tot nog toe*.

In een zeer opmerkelijk artikel, wordt *aan de kiesgeregtigden in het hoofd-kiesdistrict Steenwijk*, geplaatst in *de Fakkel* van 19 Mei, een woord gerigt over Mr. Jacob van Lennep's prent- en rijmwerk over de Vaderlandsche geschiedenis.

Wij lazen daarin het volgende:

„En al zwegen ook de duizende stemmen, die dezer dagen het „schande over u VAN LENNEP! uitspraken: het werkje brengt „bijna eigene veroordeeling mede; en bezit de auteur nog gevoel, „dan moet het hem rouwen tot eene zoo roekelooze onderneming „gekomen te wezen, en behoorde hij als een bewijs zijner boete „en opregt berouw, aan de kiesgeregtigden te Steenwijk een „schrijven te rigten, in substantie inhoudende: „dat het nu „van zelf spreekt, dat zij hem bij zijne eventuele aftreding als „lid der Tweede Kamer, niet weder kunnen inkiezen. „Voor „het geval, dat het slikken van zulk eene pil aan MR. JACOB te „moeijelijk mogt vallen, mag men van het nationaal eergevoel „en het gezond verstand van onze landgenooten in en om Steen„wijk verwachten, dat zij niet andermaal een man, als volks„vertegenwoordiger, naar de Tweede Kamer zullen zenden, die „zich, op de zachtste wijze uitgedrukt, als een polichinel heeft „doen kennen."

Wij hopen, dat bij de aanstaande verkiezingen, dat woord zal ter harte genomen worden in zoo menig kiesdistrict, waar, zeker met de beste bedoelingen, maar toch in opgewondene hartstogtelijkheid, door kunstmatige bewerking van sommigen, die ook de leuze van *„Vaderland en Koning"* of *„Nederland en Oranje"* —alsof zij alléén volbloed-Nederlanders waren, aannamen — mannen gekozen en tot de Tweede Kamer afgevaardigd werden, wier handelingen thans door elk regtschapen kiezer worden afgekeurd; omdat zij, waar het de teederste volksbelangen gold, zoo als: bij de *Staatsbegrooting*, de *afschaffing van belastingen*, *onderwijs* en *armwezen*, eene volstrekte beginselloosheid openbaarden.

Buitenland.

TURKIJE.

De laatst ontvangen telegrafische depêches komen hierop neder:

Het Oostenrijksch *Fremdenblatt* zegt, dat een koerier aan de Oostenrijksche Regering het berigt heeft gebragt, dat Sebastopol reeds sedert vier dagen hevig wordt gebombardeerd.

De Russen waren na het bombardement genoodzaakt, eene der buitenhavens dier vesting te ontruimen.

De Fransche *Moniteur* bevat een verslag van den vice-admiraal Hamelin, bevelhebber van het Fransche eskader in de Zwarte zee, waaruit blijkt, dat de vereenigde Engelsch-Fransche vloot voor Sebastopol kruiste, aan het Russische eskader, uit 12 linieschepen, 5 fregatten en een groot getal stoombooten zamengesteld, den strijd aanbiedende, welke echter door de Russen halsstarrig geweigerd werd; blijvende hunne vloot onbeweeglijk binnen de haven.

Eene divisie van de vereenigde vloot, onder het bevel van Lyons, bestaande uit 1 Engelsch linieschip en 5 stoombooten, benevens een Fransch linieschip en 2 fregatten was vertrokken, om de Russische vestingen aan de Krim en Circassie te vernielen, om dusdoende zich met Schamyl in verbinding te stellen.

Zeventien schepen van de verbondene vloot waren in het gezigt van Sebastopol verbleven, om het Russische eskader in bedwang te houden. Verscheidene Russische vaartuigen waren door de kruisers genomen.

Volgens geruchten zoude het bombardement van Odessa op nieuw begonnen zijn en met kracht voortgezet worden.

Te Athene zijn den 11 dezer aangekomen eenige officieren van het aan de Pyraeus ontscheepte Fransche regement.

Volgens officiële berigten heeft Rusland in de laatste dagen geene troepenbeweging gemaakt naar de noordelijke en oostelijke grenzen van Oostenrijk.

De vereenigde Noorweegsch-Zweedsche vloot, bestaande uit 2 linieschepen, 4 fregatten, 1 korvet, 2 stoomkorvetten en 1 kottersbrik, is den 14len bij Elfsnabben aangekomen. De koning heeft den 16len de vloot bezocht en was getuige van de groote geestdrift der man... tegen Rusland. Een aanzienlijk getal nieuwe ... booten wordt op de Zweedsche werven uitgerust ... gelsche vloot bevindt zich bij Hangö, niet ver ... singfors. Zij heeft na een bombardement van 8 ... kasteel Gustafswern, ten Z. van Hangö, aan den ... van de Finsche golf, geheel en al verwoest. Bij ... genheid zijn 1500 Russen gevangen genomen.

De Fransche vloot, sterk 8 linieschepen, 4 ... en 4 stoombooten, is te Bulk voor anker gekom... waar zij tot den 22 zoude blijven.

— Fransche tooneelspelers, die van St. Petersburg ... gekeerd zijn, verhalen, dat aldaar, ten gevolge ... stijfhoofdige houding van den Czaar, de grootste ... genheid heerscht en dat de algemeene ellende in ... schrikbarende vorderingen maakt. De adel is in hoo... misnoegd en het volk gaat morrend gebukt onder ... belastingen en voortdurende wervingen. Onmogelij... zich een denkbeeld te vormen van de verlieze... handel reeds geleden heeft. In hoeverre dat taf... de verhalers sterk gekleurd moge zijn, is natu... zwaarlijk op te geven.

— Men is het in de verschillende berigten no... eens over de schipbreuk of de stranding van het ... vaartuig *de Tiger*, nabij Odessa. De meeste tij... vestigen dit noodlottig voorval. Sommige deelen ... rige bijzonderheden over mede, waarvan de echt... zal moeten blijken. De stranding zou volgens deze ... mijlen van Odessa hebben plaats gehad; de batter... met water gevuld; het scheepsvolk, uit 200 man ... heeft zich moeten overgeven, na zich dapper ... verweerd. Men voegt er bij, dat de kapitein Giff... strijd is gekwetst. Hoezeer men het eens is, dat ... is verloren geraakt en het scheepsvolk in handen ... sen is gekomen, is men het weder oneens over ... door wie het schip in brand gestoken is. De een ... dit door de Russen is geschiedt, de andere ve... de Engelschen het zelve, gedaan hebben. Maar ho... in allen gevalle is het slechts eene zeeramp, die ... eene nederlaag voor de vereenigde vloot, noch ... overwinning door de Russen kan beschouwd wor... laatsten kunnen niet als een wapenfeit aanmerken ... scheepsvolk bemagtigd hebben, dat zich in die o... heden bevond.

De Engelsche dagbladen gaan evenwel nog ... deelen mede, dat twee stoomschepen der vereenig... deelen op nieuw Odessa zijn gaan beschieten om ... lies van den *Tiger* te wreken, en dat een der ... springende forten van Sebastopol door de Russen ... ruimd zijn, tengevolge van een bombardement ... men nog geene bijzonderheid weet. Een ander bl... van een ontwerp, om een corps, bestaande uit ... Fransche, Turksche en Circassische troepen in ... te ontschepen, om Sebastopol van achteren aan... terwijl de vereenigde vloot die vesting van de z... beschieten. Weder een ander blad wederspreekt ... nopens den *Tiger* is gemeld, en verzekert, da... éene Engelsche koopvaardijbrik door de Russen ... tigd, maar door een schip van de vereenigde ... ontzet.

Ook uit de Oostzee zijn allerlei berigten ... waarvan men de bevestiging te gemoet ziet. ... Engelsche smaldeel, onder bevel van Sir Ch... zich den 12den naar het noorden begeven ... sund, op het eiland Aland, hebben ingenomen ... men ook reeds gezegd, dat het eiland Aland ... in de magt der Britsche zeevloot zijn zou. Zeker ... dat het Fransche eskader, onder bevel van den ... Parseval Deschênes, den 20 dezer te Bulk, na... van Kiel, is aangekomen. Het heeft dus den Gr... doorgestevend en de scheepvaart zal het nu m... jelijkheid opleveren. De verbinding met de Engel... zal dus niet lang meer achterblijven.

— De laatste berigten uit Athene zijn van 12 ... tegenstaande de hoop, die men een oogenblik ... had, wilde de Engelsche Regering voor geen ... naamd ten opzigte van den opstand van stelsel ... Koning Otto zou verklaard hebben, dat het hem ... was de algemeene geestdrift te stuiten of de ... zijn kabinet af te keuren.

De aankomst van eene legermagt in Griekenland ... Athene den 11den dezer aangekondigd door de ... van het 20e regement infanterie, die door de ... waren aangebragt, welk vaartuig denzelfden ... Pyraeus was aangekomen. Er werd in die stad ... anders dan van dit gewigtige nieuws gesproken ... van zelf spreek, op de Grieksche bevolking een ... druk had gemaakt.

— De vice-admiraal Dundas heeft, na het bombarde... Odessa de volgende dagorder uitgevaardigd:

BRITTANNIE, in het gezigt van Odessa, 24 A...

De vice-admiraal opperbevelhebber betuigt ... voor den ijver, waarmede op afdoende wijs de ... moetje en de Russische marine door de afdeeling ... gezonden onder het onmiddelijk bevel van den ka... van den Sampson, zijn vernield. De vice-admiraal ... dat voortaan de onschendbaarheid der vlag stri... zal gehandhaafd worden. Hij hoopt, dat het ge... onder zijne bevelen weldra in de gelegenheid ... wijs te geven van zijnen geestdrift, en van ... tegen den gemeenschappelijken vijand.

J. W. D. Dun...
Vice-Admiral...

Keizer Nicolaas heeft den 27 April er den ... een manifest uitgevaardigd, waarbij hij dit ... tegenwoordigen staat van oorlog, het ... het leger en de vloot op nieuw te ... einde wordt er eene 11de ligting bevolen ... in de provincie van de oostelijke zijde van ... wel van 9 man op de 1000 zielen, terwijl ...

van de 1000 zielen moeten leveren, om gelijk gesteld te worden met de ligtingen, die in de westelijke gedeelten van het Rijk, steeds hebben plaats gehad. De ligting zal den 27sten Augustus geheel moeten afgeloopen zijn.

In het Britsche Parlement is het Ministerie ondervraagd, over het gebeurde met het fregat de *Tiger* en over de krijgsgevangenen van beide zijden, in de Zwarte Zee gemaakt.

De hertog van New-Castle heeft in het lagerhuis verklaard, dat het eerste berigt hem voorkwam onnaauwkeurig te zijn. Er waren ten minste geene andere berigten dan bij een handelshuis ontvangen. In de depêche wordt de Tiger als eene schroefboot voorgesteld, terwijl zij integendeel door zeilen wordt bewogen. Hij hoopte dus, dat dit verhaal geheel bezijden de waarheid zou zijn. Wat het tweede punt betreft, hebben de Engelschen in de Zwarte zee een vijftigtal Russische krijgsgevangenen gemaakt, meerendeels tot de koopvaardij behoorende. De admiraal Dundas heeft aangeboden, ze uit te wisselen tegen Engelsche krijgsgevangenen, die te Odessa worden aangehouden, maar de baron Osten-Sacken heeft met veel wellevendheid daarop geantwoord, dat hij daartoe niet bij magte was, maar er aan den vorst Paskewitsch over schrijven zou. De uitslag dier onderhandeling is nog niet bekend. Sir James Graham heeft dezelfde verklaring in het Hoogerhuis afgelegd. Men doet opmerken, dat op den staat, nopens de Engelsche scheepsmagt, die bij herhaling in de Engelsche en Fransche dagbladen werd geplaatst, de *Tiger* voorkomt als eene schroefboot van 16 stukken 1220 ton, 220 man, 400 paardenkracht.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG 22 MEI.

Aan de orde van den dag zijn de algemeene beraadslagingen over hoofdstuk IV van het ontwerp tot regeling van het armbestuur. (Van subsidiën uit fondsen van burgerlijke gemeenten aan instellingen van weldadigheid).

De heer THORBECKE onderscheidt twee soorten van subsidie: 1o. aan gestichten of instellingen voor eene bijzondere soort van armverzorging bestemd, verleend. Dergelijk subsidie is een hulpmiddel, om het bijzonder doel van zulke instellingen te bevorderen. Zoodanige subsidieverleening kan z. i. juist zijn. Maar de 2de soort is: subsidie aan besturen van algemeene diaconale armverzorging, die in 't bijzonderheid huiszittende armen ondersteunen. Zoodanig subsidie-stelsel kan men noemen een afkoop, eene aanbesteding van de armen aan dergelijke instellingen, met het oogmerk om zich van de armzorg te ontslaan. Zulke subsidie-verleening, welke in dit ontwerp voorkomt, schijnt Spr. geheel onaannemelijk toe. Onaannemelijk: *a.* van den kant van de overheid; *b.* in betrekking tot de kerkelijke en bijzondere instellingen zelve. Z. i. mag de overheid aan bijzondere instellingen met publiek geld niet laten doen, wat zij zelve moet doen, wat *overheids-taak* is. De overheid moet daarin naar eigen beginselen en naar eigen regelen te werk gaan, en mag dit niet aan anderen overlaten.

Sprs. tweede bedenking is deze: het subsidie-stelsel nevens het voorschrift van art. 21 (overlating der armzorg aan bijzondere en kerkelijke instellingen) is een middel voor de overheid, om zich van de zorg af te maken, die zij in geen opzigt mag verzaken: de zorg voor die klasse, waarvoor de beroemde spreuk geldt: *faire l'aumône n'est pas faire la charité;* die klasse, waaromtrent de willekeurige ongeregelde liefdadigheid eene aanmoediging is voor de armoede. In de tegenwoordige maatschappij, bij de groote ontwikkeling der industrie, bij de verhouding tusschen kapitaal en arbeid, in eene maatschappij waarin het evenwigt tusschen vraag naar en aanbod van arbeid is verbroken, — in die maatschappij bestaat steeds een overvloed van arbeidzoekende personen, wier lot groote bekommering wekt. Zietdaar, zegt Spr. het pauperisme van onzen tijd, namelijk verarming of steeds dreigende verarming van eene gansche klasse der bevolking; eene in de gansche huishouding, diep ingrijpende kwaal waarvan de verwaarloozing door den Staat voor de zedelijkheid, de zelfstandigheid, het gevoel van eigenwaarde van het talrijkst gedeelte der burgers, de treurigste gevolgen moet na zich slepen. Heeft de Staat, vraagt Spr., het welzijn, de beschaving, de zedelijkheid van die klasse te behartigen? Ieder zal voorzeker zeggen ja. Welnu, volgens zijn inzien, is het onmogelijk, van die zorg voor de zedelijkheid, beschaving en ontwikkeling dier klasse, de armenzorg voor diezelfde klasse te scheiden. Hoe zal nu de overheid zijn pligt vervullen, als de arme verpligt is, in de eerste plaats bij de diaconie om onderstand te vragen? Van die pligtsvervulling zal de overheid meer en meer afgetrokken worden door art. 21 (overlating der armenzorg aan de kerkelijke en bijzondere besturen). En wat er, volgens deze wet, van die zorg nog overblijft, zal door het subsidie-stelsel nog meer worden verwaarloosd. Men late, vervolgt Spr., de bijzondere liefdadigheid bij hetgeen zij door *eigen* middelen vermag; men vermijde om door Staatsmiddelen de kerkelijke armzorg uit te breiden en men geve de taak der overheid in zake van armzorg, nooit uit de handen; men voere die naar *eigen* regelen uit. Ten *tweede* komt Spr. tot eenige beschouwingen der zaak van de zijde der kerkelijke en bijzondere instellingen. De subsidien doen z. i. de kerkelijke armzorg verbasteren; de armzorg dier besturen ontaardt, wanneer zij hunne middelen putten uit de publieke kas; door belastingen gevuld; het zijn onvereenigbare bestanddeelen, en zulke subsidiën passen te minder in eene wet, die alleen de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid ten doel heeft. Ten slotte, zegt Spr., dat men gepoogd heeft, eenige waarborgen in deze wet te brengen, tegen de uitbreiding van het subsidie-stelsel. Hij zal zien wat daarover gezegd wordt. Tot nu toe, komen die waarborgen aan Spr. voor zonder eenige kracht te zijn.

De heer ELOUT VAN SOETERWOUDE bestrijdt uit *zijn* standpunt het subsidie-stelsel. Hij meent, dat op den duur dat stelsel zal strijden met alle politieke en kerkelijke beginselen òf de staat zal subsidie geven zonder contrôle, en dit kan hij niet, wil hij zich verantwoorden voor hen, van wie de middelen komen; òf met contrôle en toezigt, en dan breidt hij zonder noodzakelijkheid het raderwerk zijner administratie uit. Wanneer de kerk subsidien ontvangt onder voogdij, dan verliest zij haar beginsel van liefdadigheid en geheimhouding.

De heer ZIJLKER ziet nog niet, dat alles aan de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid kan worden overgelaten. Het verbod om te subsidiëren zou gevaarlijk zijn. Een aantal gemeenten in ons land zouden onmogelijk alles aan de kerkelijke en bijzondere besturen kunnen overlaten. Maar hij heeft toch overwegende bezwaren tegen het stelsel, zoo als het hier ligt. Hij is huiverig, om de verantwoordelijkheid van het subsidiestelsel op zich te nemen. Hij heeft dus hoofdbezwaren; hij hoopt dat die nog uit den weg zullen geruimd worden, maar anders zou hij zich tegen de wet verklaren.

De heer WINTGENS acht de subsidien op zich zelve nadeelig, maar, na de verwerping van het amend. van den heer ten Cate, blijft alleen de vraag: is het stelsel der Regering, in verband met art. 148 der gemeentewet, aannemelijk of moet er verder gegaan worden en eene gedwongene trapsgewijze vermindering der subsidien plaats hebben Hij is voor het Regerings-stelsel en tegen de gedwongen vermindering.

Daarna bespreekt hij het in «*de Grondwet*» voorkomend betoog over de goede werking der Engelsche armenwet in Ierland, waar zij strenger dan in Engeland zou zijn toegepast. Hij wederlegt de juistheid der voorstelling en de daaruit afgeleide gevolgtrekkingen. Hij treedt nog in vele daaraan verwante beschouwingen; doch wordt door den Voorzitter herinnerd aan het aan de orde zijnde punt, namelijk het subsidie-stelsel. Ten slotte beantwoordt hij de vragen door den heer Sloet, onlangs aan den heer Veening gedaan, en doet op zijne beurt eene vraag aan den heer Sloet.

De heer VAN NISPEN VAN SEVENAER zegt, dat, wanneer men de subsidiën geheel intrekt, er voor den Staat alsdan erger toestand bestaat. Sinds eeuwen is het subsidie-stelsel inheemsch. Hij wil het ook nu niet afgeschaft hebben.

De heer VAN GOLTSTEIN meent den heer Thorbecke op één punt te moeten antwoorden, namelijk over het stelsel van staatsarmenzorg. De Spr. heeft gezegd, dat er strijd is tusschen kapitaal en arbeid; dat door opeenhooping van kapitaal, de arbeid cijnsbaar geworden is aan het kapitaal; dat de talrijkste klasse der maatschappij daardoor is verarmd en dat er in dezen staat van zaken voorziening moet komen. De heer van Goltstein vraagt, of die toestand juist geschetst is? Hij betwijfelt dit, en in allen gevalle leidt dit niet tot staats-armenzorg; want naar zijne meening is de staat niet geregtigd, middelen te vorderen ter voorziening in de behoeften van noodlijdenden.

De heer MACKAY bestrijdt het subsidie-stelsel, zooals dit door deze wet wordt geregeld; hij acht het noodig, dat het verleenen van subsidie van lieverlede ophoude. Hij beaamt overigens, wat de heer Thorbecke over dit punt bereids had aangevoerd.

De heer VAN ECK wenscht de Staatsarmenzorg te behouden; maar heeft daarin bezwaar, dat de subsidiën zullen moeten verstrekt worden door de fondsen van de burgerlijke gemeenten. Zoodoende zouden de gemeenten op zich moeten nemen de taak der Regering, de taak van den Staat. In verband met art. 195 der Grondwet acht Spr. zoodanige regeling niet overeenkomstig de Grondwet, die de staatsarmenzorg aan den staat, niet aan de gemeenten of provinciën heeft opgedragen.

De heer HUGENHOLTZ vraagt den Minister, of daar, waar diaconiën subsidien verleenen aan fondsen van de burgerlijke gemeenten, en dus het tegenovergestelde van hetgeen deze wet wil, zoodanige toestand zal blijven bestaan? Wil men daarin verandering brengen, Spr. meent, dat men alsdan bijkans onoverkomelijke bezwaren zal ontmoeten.

De heer SLOET zegt, dat de heer WINTGENS slecht het wisselregt schijnt te begrijpen; want hij heeft twee aanzienelijke posten afgetrokken van de som, en kan dus niet beweren, een wissel te hebben gehonoreerd. De heer WINTGENS toch heeft eenvoudig met *neen* beantwoord de twee voornaamste vragen: 1°. of er in de wet beperkingen worden gevonden voor het subsidiëren door gemeentebesturen; 2o of er bepalingen in zijn, die verhinderen kunnen, dat de diaconiën voortgaan met hunne neiging, om hunne armen te brengen ten laste der burgerlijke fondsen? Dat *neen* heeft dus de bezwaren des Spr. niet weg genomen, maar *bevestigd*.

De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft het stelsel der Regering breedvoerig verdedigd, en als zijne meening uitgedrukt, dat de wet, zoo als zij luidt, *zal* beantwoorden aan 't geen men algemeen verlangt, namelijk de beperking van de subsidiën.

De heer THORBECKE komt op zijne redevoeringen terug en wederlegt de gronden, die daartegen door verschillende sprekers zijn ingebragt, waarna de algemeene discussiën worden gesloten.

Aan de orde is nu de discussie over art. 59. Op dat art. heeft de heer ELOUT een amendement voorgesteld, dat door hem wordt toegelicht. Dit amend. strekt 1o. om de woorden «dan bij een met redenen omkleed besluit van den gemeenteraad» te doen wegvallen en derhalve, na het in werking komen dezer wet, geene subsidiën die vroeger niet werden verleend, of tot een hooger bedrag dan vroeger, uit de fondsen van burgerlijke gemeenten, toe te staan. 2o. Om dan achter het artikel te voegen: «Bijzondere, door ons te nemen besluiten wijzen de gemeenten aan, in wier belang, uit hoofde van bijzondere omstandigheden, van die bepaling kan worden afgeweken.»

De Heer THORBECKE heeft tweeerlei bedenking tegen de redactie van het amendement, en wijst er onder anderen op, dat het overbrengen van de bevoegdheid der gemeenten, om een besluit te nemen, op den Koning, mede van centralisatie-geest schijnt te getuigen.

De Heer ELOUT wederlegt deze bedenkingen, waarop echter de Heer THORBECKE nader terugkomt. De Min. van Binnenlandsche Zaken bestrijdt mede het amendement, waarna het met 55 tegen 11 stemmen wordt VERWORPEN.

VóóR de Heeren: Elout, van Lijnden, Donker, van Rheede, Mackay, van der Brugghen, Groen, van Asch van Wijck, Sloet en van Foreest.

Op art. 60 heeft de Heer ELOUT mede een amendement voorgesteld, strekkende, om den aanhef aldus te lezen: De armbesturen, bij de afkondiging der wet in het genot van subsidiën, kunnen die behouden, tot 1 Januarij 1862, met dien verstande, dat die subsidien jaarlijks met een zevende worden verminderd en onder voorwaarden, dat aan den gemeenteraad blijke, enz. Voorts om *»de verhooging»* waarvan litt. *a* van art. 60 spreekt, weg te laten.

De heer TEN CATE bestrijdt het amendem. hoezeer hij geen voorstander is van de subsidiën. Spr. acht het amend. onbillijk en zeer gewaagd; ten gevolge waarvan de diaconiën wel *verpligt* zouden kunnen worden om hunne armen aan de burgerlijke besturen over te geven.

De heer VAN LYNDEN verdedigt het amendement op grond, dat de Regering heeft verklaard, dat deze wet is eene wet van overgang, om langzamerhand te geraken van den heilloozen weg der subsidien. Spr. vraagt, *waaruit* in deze wet nu blijkt, dat men van dien weg wil afgaan? De regering *zegt* het wel; maar *de wet* zwijgt er van.

De heer VAN NISPEN zou de aanneming van 't amendem. beschouwen als de afbreking van reeds aangenomen artikelen.

De Minister meent, dat nu het eerste amend. van den heer ELOUT verworpen is, ook het tweede niet aannemelijk is; want art. 59 verleent reeds de bevoegdheid, om, onder voorwaarden, subsidiën te verleenen, 't geen nu kwalijk in art. 60 weder zou kunnen worden ontnomen. De Minister stelt echter voor, om uit lit. a. van art. 60 weg te nemen de woorden *»of van verhooging»*.

De heer VAN ECK gelooft, dat wanneer de gemeentelijke kassen niet meer subsidiëren kunnen, dan de Staat dit zal moeten doen, 't geen Spr. goedkeurt. Hij vraagt tevens of er in 't amend. niet eene verandering moet gebragt worden, omdat, als men jaarlijks ⅐ van de subsidie aftrekt, er altijd nog subsidie zal overblijven.

De heer ELOUT wederlegt de verschillende, tegen zijn amend. ingebragte bedenkingen. De heer MEUSSEN verwondert zich er over, dat, na de verwerping van het eerste amend., niet het tweede is ingetrokken geworden.

In stemming gebragt wordt het amendement met 54 tegen 11 stemmen *verworpen*.

Vóór de heeren: van Reede, Mackay, van der Brugghen, Groen, Hoffman, van Asch van Wijck, van Eck, Sloet, van Foreest, Elout en van Lijnden.

Art. 60 wordt aangenomen. In art. 61 heeft de Regering mede voorgesteld, de woorden «*of verhoogd*» te doen wegvallen; dat art. wordt aangenomen.

Door den heer VAN HEIDEN REINESTEIN is voorgesteld, om een nieuw art. 62 aan te nemen, luidende als volgt: «Alle kerkelijke instellingen van liefdadigheid, na den 1 Januarij 1860 in het genot van subsidie uit eenige algemeene fondsen verblijvende, worden begrepen onder de instellingen van gemengden aard, in lit. *d* van art. 2 vermeld en als zoodanig onderworpen aan de bepalingen op die instellingen bij deze wet vastgesteld.»

De voorsteller licht zijn amendement toe, dat door den heer TEN CATE wordt bestreden, ook omdat de Kamer, nu aannemende een dergelijk voorstel, inconsequent zou zijn, nadat zij een gelijk voorstel, van hem uitgegaan, had verworpen. De Minister is het grootendeels eens met den vorigen Spr., en ziet overigens geenerlei grond tot aanneming van het amendement. De heer VAN ASCH VAN WIJCK stelt als sub-amend. voor, om achter *»kerkelijke»* in te lasschen de woorden *»en bijzondere»*. De heer VAN LIJNDEN zal stemmen tegen het amend., maar meent toch te moeten opmerken, dat er eene zonderlinge en plotselinge ommekeer in de gevoelens der meerderheid *dezer* Kamer schijnt te zijn ontstaan; want men staat heden voor, wat men gister ten sterkste heeft bestreden. De heer VAN AKERLAKEN zal zich met het amend. vereenigen; de heer DIRKS niet, omdat dit inconsequent zou zijn. De heer MEUSSEN verklaart zich mede tegen het amend., zoowel als de heer VENING.

De heer VAN HEIDEN, overnemende het subamend. van den heer VAN ASCH VAN WIJCK, wordt dit amendement alsnu met 46 tegen 18 stemmen VERWORPEN.

Vóór de heeren: Boeije, v. Bosse, v. Heide, v. der Veen, Storm, Zijlker, de Lom, van Reede, de Kempenaer, Thorbecke, Hoffman, van Asch v. Wijck, van Eck, Storm, Sloet, van Akerlaken, Ten Cate en Reinders.

Art. 62 wordt aangenomen, zoo mede de artt. 63, 64 en 65.

Bij art. 66 meent de heer BOEIJE, dat dit art. het beginsel huldigt van verpligten onderstand, en alzoo aandruischende is tegen het hoofdbeginsel der wet. De heer VAN RAPPARD wenscht, dat de kosten van de *depôts de mendicité* werden gebragt voor de gezamenlijke rekening van Staat, provincie en gemeente. De heer VENING wil de kosten hebben gedragen door de gemeente alleen.

De Minister beantwoordt de vorige sprekers, en geeft de toezegging, dat de zaak in opzettelijke overweging zal worden genomen. Art. 66 wordt daarna met 37 tegen 28 stemmen *verworpen*.

TEGEN de heeren de Lom, van 's Gravesande, van der Heide, van Reede, v. d. Brugghen, Westerhoff, de Kempenaer, Meeussen, Groen, v. Nispen, Luijben, Hoffman, v. Asch, v. Eck, Storm, Sloet, de Man, v. Forcest, de Poorter, v. Deinse, v. Amerongen, Bots, ten Cate, Boeije, Hugenholtz, v. Heiden, v. d. Veen, Hengst, v. d. Poel, v. Hoëvell, Elout, v. Lijnden, Strens, Beens, v. Lennep en.........

De Minister stelt alsnu voor, de discussiën uit te stellen tot morgen 11 ure, waartoe wordt besloten.

's Gravenhage, 22 Mei.

KARLSRUHE, 21 Mei. De aartsbisschop van Freiburg zal crimineel worden vervolgd, als beschuldigd van misbruik van gezag, en zich handelingen te hebben veroorloofd, in strijd met de openbare orde en rust des lands.

Z. M. heeft met 1 Junij volgens ouderdom in rang bij het corps mariniers bevorderd: tot kap. der 1ste klasse den kap. der 2de kl. F. C. R. baron Quarles de Quarles; tot kapit. der 2de kl. den 1sten luit. P. Prins, en tot 1sten luit. den 2den luit. G. J. Steijn Parvé, en aan den 2den luit. opper-vuurwerker bij de Marine H. La Fors, verleend den rang van 1sten luit. bij het corps mariniers.

Z. M. heeft aan den kapit. ter zee J. Ligtvoet, behoorende tot het zeewezen in N.-I. laatstelijk directeur van het marine-etablissement te Soerabaija, thans met verlof hier te lande, op verzoek, verleend een eervol ontslag uit Zr. Ms. dienst, onder toekenning van pensioen.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen een bankbiljet van *f* 25, door een onbekende, onder het postmerk Noordwijk, als teruggave ten behoeve van 's Rijks schatkist ingezonden.

Het *Handelsblad*, de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, de *Echo Universel*, en *de Indiër* bevelen, voor het lidmaatschap van de Tweede Kamer, voor 's Gravenhage, (welke verkiezing morgen moet plaats hebben), even als wij, den heer JHR. J. P. CORNETS DE GROOT VAN KRAAIJENBURG aan.

Het *Weekblad van den Helder en het Nieuwe Diep* beveelt als candidaat voor de Tweede Kamer, in plaats van den heer ROCHUSSEN, aan, den Heer S. A. DE MORAAZ, oud lid der Kamer.

De Bildtsche Vereeniging «*Hervorming zonder wanorde*» heeft tot haren candidaat geproclameerd den heer Mr. J. P. P. BARON VAN ZUYLEN VAN NYEVELT, oud Minister van Buitenlandsche Zaken, en oud lid der Tweede Kamer.

De Vereeniging «*Vooruitgang*» te Leeuwarden, heeft *denzelfden heer* als candidaat geproclameerd.

De vereenigingen »*het Staatsburgerschap*» te Heerenveen, »*Orde en Bezuiniging*» te Dragten en »*Grondwet en Orde*» te Sneek, hebben tot candidaat gekozen den heer MR. H. U. HUGUENIN, oud-lid der kamer.

* Z. M. zal morgen ochtend ten 9 ure en H. M. de Koningin vrijdag morgen op hetzelfde uur uit de residentie naar het Loo vertrekken.

* Men verneemt dat H. M. de Koningin-moeder zich den 1 Junij naar Soestdijk zal begeven en aldaar twee maanden verblijven, waarna Hd. naar deze residentie zal terugkeeren.

* In Augustus wordt H. K. H. de groot-hertogin van Saxen-Weimar-Eisenach alhier verwacht, om de baden te gebruiken.

De zesde verkooping van de gronden in den Haarlemmermeer-polder heeft op den 18den en 19den dezer te Amsterdam plaats gehad. Van de 3750,45 in veiling gebragte bunders, zijn 3510,81 bunders verkocht gezamenlijk voor *f* 1,357,900 en alzoo gemiddeld voor ruim *f* 389 per bunder. De verkoop van 239,64 bunders is opgehouden.

In het geheel hebben de tot dusverre verkochte 9932.73 bunders opgebragt *f* 4,632,150; of gemiddeld *f* 467 per bunder.

De *Times* deelt een berigt uit Liverpool mede, van Donderdag avond 10 dezer, houdende, dat in genoemde stad het gerucht liep, dat de stoomboot «*City of Glasgow*» in zee vergaan is, maar dat de bemanning en de passagiers gered zijn en naar de kust van Afrika zijn overgebragt. Dit gerucht is gegrond op een brief, die een heer te Londenderry zou hebben ontvangen van zekeren heer Smilie, een der passagiers, maar men onderstelt dat dezelfde weg langs welken de heer Smilie dit berigt heeft weten te doen toekomen, ook voor de officieren en andere personen aan boord van het schip zal openstaan. De heeren Richardson, Brotheis, de agenten van de stoomboot, hebben per telegraaf naar London-derrij om nadere mededeeling verzocht, maar zij verwachten geen antwoord voor des middags van den volgenden dag, 19 Mei.

Men verneemt, dat de keizer der Franschen, op voordragt van het Fransche Consulaat Generaal te Amsterdam, eene gouden medaille van de eerste klasse heeft geschonken aan den heer G. de Groot, consulair-agent van Frankrijk te Egmond-aan-Zee, wegens diensten in die betrekking bewezen.

In de residentie is aangekomen en aan het *hôtel de Bellevue* afgestapt de heer Bruno von Rorthkirch Pathen, officier bij de Pruissische kurassiers.

* De Minister van Finantiën heeft, bij resolutie van 5 April jl. toestemmend beantwoord de vraag, die Z. Exc. was voorgesteld, of op de bij de slotbepaling van art. 13 der wet van 6 Junij 1840 (Stbl. nº. 17) gevorderde aangiften, wegens stichtingen, bij art. 8 en 12 dier wet bedoeld, het bepaalde bij lid 2 der resolutie van den 3 Julij 1852, nº. 113, al dan niet toepasselijk moet worden geacht? Het betreft daarbij den vrijdom van lasten voor landverbeteringen.

— Het Prov. geregtshof van Zuid-Holland heeft, bij arrest van 13 dezer, Thomas Hendrik Willem Apeker en Maria van der Ven, echte lieden, wonende te 's Gravenhage, schuldig verklaard aan het wanbedrijf van laster in een gedrukt en verspreid geschrift en zulks, wat den eersten betreft, na reeds te voren ter zake van misdaad te zijn veroordeeld geweest; en zijn zij veroordeeld tot eene gevangenisstraf de 1e van een jaar en geldboete van *f* 2000; de 2e tot gevangenisstraf van 6 maanden en geldboete van *f* 1000, met ontzetting der burgerregten voor den 1en gedurende 20 jaren, en voor de 2e gedurende 10 jaren, te rekenen van den dag, dat zij hunne straf zullen hebben ondergaan; en solidair in de kosten.

Het examen, dat dezer dagen voor de commissie uit het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, heeft plaats gehad, voor de adspiranten naar den graad van candidaat-notaris, is afgeloopen. Vier personen hadden zich daartoe aangemeld; allen hebben aan de vereischten beantwoord.

De voorgaande nachtvorst heeft aan de vroege aardappelen in de Scheveningsche duinen een gevoeligen slag toegebragt, daar zij over het algemeen zeer schoon stonden. Het loof is zwaar getroffen, zijnde dit de derde maal, dat dit gedurende dit voorjaar plaats heeft. Men hoopt, dat de knol niet getroffen zal zijn. Het veroorzaakt evenwel eene groote vertraging in den groei. Men had zich gevleid reeds binnen kort aan het rooijen van sommige stukken te kunnen gaan, hetgeen het geval nu niet zal zijn.

Men leest in het *Handelsblad*:

Van een geacht handelshuis ontvangen wij een brief, geschreven uit Memel dd. 12 Mei, van het Engelsche stoomschip *Amphion*, van den Engelschen consul te Memel, waarbij mededeeling wordt gedaan, dat de havens van Riga, Libau en Windau geblokkeerd zijn, en dat alle schepen, die havens nu den 15 Mei verlatende, met geheele of gedeeltelijke lading zullen aangehouden, en naar Engeland of Frankrijk opgezonden worden, om verbeurd verklaard te worden.

Nogmaals ontleenen wij uit een heden ontvangen schrijven van een kapitein, uit Galatz, dd. 1 Mei, het volgende:

Het laden, om uit te voeren had den 19den Maart te Galatz geheel opgehouden, alle schepen lagen den afloop hunner ligdagen af te wachten, toen er den 27 April verlof gegeven werd, gedurende eene week te laden en de doodsche stilte nu censklaps werd vervangen door leven en beweging. — Hollandsche schepen waren er te Galatz 6. nl. *Antje Sleeswijk*, kapt. L. de Jong; *Gezina Gantina* kapt. Pronk; *Hillechina* kapt. S. Hooghout; *Ceres*, kapt. J. R. Doyes, *Mevrouw Winkel* kapt. J. J. van der Veen; *Ettje Berg*, kapt. H. Post. (*P. G. C.*)

Den 20 dezer liep van de werf van den heer J. Strickaert te Zierikzee, te water, het gezinkt schoener galjootschip *Cadzandria*, groot 130 lasten, voor rekening van de heeren M. C. de Crane en Zn. en te voeren door kapt. F. D. Kamminga.

Dadelijk daarop werd de kiel gelegd voor een barkschip groot 450 Javalasten, voor rekening eener reederij onder directie van den heer D. Keus te Rotterdam.

Aanstaanden Zaturdag zal van de werf van den heer Lindeman te Schiedam, van stapel loopen het nieuwe Campagne barkschip *Vrede*, groot 250 lasten, voor rekening van de heeren IJzermans en van der Drift te Vlaardingen, bestemd voor de groote vaart en te voeren door kapt. J. L. Ter Bruggen.

Op den 19 dezer is van de werf van den heer C. P. Bakker te Lemmer, te water gelaten het schoonerschip *Heerenveen*, groot 149 tonnen, voor eene reederij onder directie van den heer C. F. Tuijmemaal, te Heerenveen, en te voeren door kapt. F. C. Prins.

Eergisteren is van de werf «*de Vrede*», van de heeren Blok en Matthijssen te Amsterdam, te water gelaten de brik «*Prinses Amelie*», groot 180 lasten voor rekenin[g] den heer M. C. Lapidoth en te voeren door kap[t.] Groeneveld.

De commissie uit het prov. geregtshof in Noordholl[and] heeft dezer dagen geëxamineerd, en tot candidaat-notar[is] toegelaten de heeren J. Ermerins, A. Vorstius, Mr. Boeijland, Mr. Th. A. Klinkhamer, D. J. Leepel, A. Schouten, van Amsterdam; J. F. Pool, van Grooteb[r]... F. H. Abbing en Th. H. F. M. van Veersen, van Hoo[rn].

Men verneemt, dat het bataillon sapeurs en mine[urs] te Utrecht in garnizoen, zal gaan kamperen ... heide tusschen Zeist en Amersfoort.

Utrecht, 20 Mei. Heden promoveerde tot doct[or in] de regten, de heer M. Mees van Rotterdam, na verde[diging] eener *Dissertatio de assecuratione in salvam navigatio[nem]*.

Eerste Huwelijks-afkondigi[ngen].

Zondag, 21 Mei 1854.

Justines Johannes Henricus Vogel, 34 j., met Anna ... Hagedoorn, 37 j. — Anthonij Wilhelm Constantinus Ge... Kamerling, 29 j., met Sophia Geertruida Reiniera Delru... j. — Franciscus Hermanus Marinus Pino Post, 25 j., ... Henriette Albertina Hotz, 23 j. — Josse Joseph Moeren... 54 j., met Johanna Catharina Mulder, 28 j. — Clemens ... gust Danckaarts, 27 j., met Catharina Augustina Maria ... 26 j. — Hendrik Laubersheimer, 26 j., met Frederika B... nus, 30 j. — Wilhelmus Johannes de Jongh, 26 j., met ... dalena Johanna Hes, 27 j. — Willebrordus Hermanus v... Loos, 29 j., met Cornelia Apolinia Berkhout, 34 j. — ... drik van Bommel, 24 j., wedr. van Maria Olingius, met ... berta Kortman, 24 j. — Johannes Rijgersberg, 24 j. ... Adriana van den Bos, 27 j., — Willem Fredrik de Ma... j., met Catharina van Steenders, 30 j. — Johannes van ... men, 30 j., met Jannetje Perrison, 33 j. — Hendrik B... 28 j., met Hendrica Wilhelmina Johanna Pontier, 20 ... George Michiel Bezold, 24 j. met Jacoba Pieternella va... Molen, 20 j. — Johannes Jacobus Löhl, 24 j., met A... Spanceerder, 23 j. — Gerrit Albert Anjema, 31 j., me... lena Margaretha Horstmanshoff, 34 j. — Philippus Bal... wedr. van Klaartje Dijkhuizen, met Pieternella den Dulk, ... wed. van Arie Keus. — Barend Andries Hansen, 29 j. ... Jaantje Rooduijn, 28 j. — Philippus van Tour, 33 j. ... Geertrui Anthonia Jacoba Koens, 25 j. — Steven Krab... 28 j., met Sara Johanna ten Cate, 35 j. — Nicolaas F... cus de Jager, 22 j., met Petronella Gräber, 24 j. — ... Wiener, 27 j., met Pauline Lemans, 34 j. — Johannes ... lenrath, 24 j., met Maria Christina Carolina Schwartz, ... — Johannes de Wit, 25 j., met Johanna Maria Smit...

Advertentiën.

Au salle DILIGENTIA

SOIRÉE MUSICALE

DONNÉ PAR

MLLE. ROSALIE GIRSCHNER

Pianiste de Berlin. — Elève de Thal[berg]

MERCREDI, 24 MEI 1854.

On commencera à 8 heures.

PRIX DU BILLET *f* 2,50.

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 22 Mei 1854.

Nederland.	Pct.		**Rusland.**	Pct.	
Ned.W.Schuld.	2 1/2	57 3/16 1/2 1/2			
Dito Certificat.	3	68 1/8	*Hope* 1798/1816	5	96[illegible]
Dito dito .	4	84 7/8 85	Dito 1828/1829	5	95[illegible]
O. I. Leening.	4		Cert. 1831/1833	5	
Amort. Syndic.	3 1/2		Dito Dito	4 1/2	79[illegible]
Hand.-Maats. .	4 1/2		Dito *Hope* . . .	4	71[illegible]
Belgie.			Dito *Stieglitz*. .	4	
Certificaten. . .	2 1/2		Dito dito 5e Ser.	4	
Dº *Rothschild*.	2 1/2		Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito.. .	6	
Obligatien. . .	3				
			Polen.		
Spanje.					
Nieuwe	1	18 1/8 3/8 1/8	Obligatien . . .	4	60[illegible]
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
Dº Binnenl. 6/m.	3	34 1/4			
Bew. Sp. Com.		3 7/8 4	Metalliek . . .	5	
Amort. Schuld.		5 7/8 15/16	Dito bet. Amst.	5	
Portugal.			Dito letter B . .	5	
Londen nieuwe.	5	33 9/16 11/16	Dito 1847 . . .	2 1/2	
Dito uitgest. .	4	11/16	Dito 1851/1852	2 1/2	

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $94\frac{1}{2}$; Mex[ico] ... $22\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; dito Onb. $22\frac{5}{8}$, $\frac{3}{4}$; Peru $4\frac{1}{2}$ pct. $60\frac{1}{2}$ ...

De beurs was heden in meest alle fondsen door... zeer gunstig gestemd, vooral ten opzigte van Holl... en Portugeesche, de Russenechter waren flaauwer...

FRANKFORT, Vrijdag 19 Mei. Metaliek ... Spanje binn. 3 pct. 34; dito 1 pct. 18.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's G[ravenhage].